

Bruselj, 18. januar 2018
(OR. en)

5462/18

Medinstitucionalna zadeva:
2018/0007 (NLE)

EDUC 13
JEUN 3
SOC 21
CULT 4
SPORT 2

PREDLOG

Pošiljatelj:	za generalnega sekretarja Evropske komisije: direktor Jordi AYET PUIGARNAU
Datum prejema:	17. januar 2018
Prejemnik:	generalni sekretar Sveta Evropske unije Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN
Št. dok. Kom.:	COM(2018) 23 final
Zadeva:	Predlog za PRIPOROČILO SVETA o spodbujanju skupnih vrednot, vključujočega izobraževanja in evropske razsežnosti poučevanja

V prilogi vam pošiljamo dokument COM(2018) 23 final.

Priloga: COM(2018) 23 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 17.1.2018
COM(2018) 23 final

2018/0007 (NLE)

Predlog

PRIPOROČILO SVETA

**o spodbujanju skupnih vrednot, vključujočega izobraževanja in evropske razsežnosti
poučevanja**

{SWD(2018) 13 final}

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

• Razlogi za predlog in njegovi cilji

Kot je leta 2017 predsednik Komisije Jean-Claude Juncker poudaril v govoru o stanju v Uniji, je „Evropa več kot le enotni trg. Več kot le denar, več kot le valuta, več kot evro. Vedno je šlo za vrednote.“¹ Člen 2 Pogodbe o Evropski uniji določa, da „Unija temelji na vrednotah spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanja človekovih pravic, vključno s pravicami pripadnikov manjšin. Te vrednote so skupne vsem državam članicam v družbi, ki jo označujejo pluralizem, nediskriminacija, strpnost, pravičnost, solidarnost ter enakost žensk in moških.“

Te skupne vrednote so temelj naših nacionalnih demokracij in odraz nas samih. Poleg tega so niti, ki povezujejo države, skupnosti in narode naše Unije, edinstvenega političnega projekta, ki je omogočil najdaljše obdobje miru v evropski zgodovini. To je zajelo vse od premagovanja najglobljih delitev takoj po drugi svetovni vojni do ponovne združitve z državami Srednje in Vzhodne Evrope po letu 1989. Na teh vrednotah, ki ne veljajo samo znotraj Evrope, temveč tudi predstavljajo Unijo drugod po svetu, je zgrajena miroljubna, socialna in demokratična Unija.

V razmisleku o socialni razsežnosti Evrope je poudarjeno, da so „glede na svetovna merila [...] evropske družbe uspešne in premožne. Imajo najvišje ravni socialne zaščite na svetu in se tudi glede dobrega počutja, človekovega razvoja in kakovosti življenja uvrščajo med najbolj uspešne države.“² Vendar kljub temu da Unija doživlja visoko rast in je stopnja brezposelnosti najnižja po letu 2009, ob vprašanjih o prihodnosti številni izražajo strah in zaskrbljenost, zlasti za prihodnje generacije. Unija in njene države članice se soočajo z vrsto izzivov, vključno s populizmom, ksenofobijo, razdiralnim nacionalizmom, diskriminacijo, širjenjem lažnih novic in napačnih informacij ter radikalizacijo. Ti pojavi bi lahko resno ogrozili temelje naših demokracij, omajali zaupanje v vladavino prava in demokratične institucije ter zmanjšali občutek skupne pripadnosti naši evropski družbi.

Naša demokracija lahko deluje le, če je legitimna v očeh državljanov, ki jim služi, in sicer tako na nacionalni ravni kot na ravni Unije. Obstajajo zaskrbljujoči znaki premajhne ukoreninjenosti temeljnega znanja o naših skupnih vrednotah ter vlogi evropske in nacionalnih demokracij. To bi lahko povzročilo njihovo krhanje in ogrozilo povezanost naše družbe tako znotraj posameznih držav članic kot na ravni EU. Spodbujanje skupnih vrednot, vključenih v člen 2 Pogodbe o Evropski uniji, je ključnega pomena za krepitev naših nacionalnih demokracij in Unije.

Visokokakovostno ter vključujoče izobraževanje in usposabljanje na vseh ravneh sta nujna za zagotavljanje družbene mobilnosti in socialne vključenosti, opremljanje državljanov z znanjem in spretnostmi, potrebnimi za uspeh na trgu dela, pa tudi spodbujanje sposobnosti kritičnega mišljenja in globljega razumevanja naših skupnih vrednot.

V nekaterih državah članicah izobraževanje vključuje nacionalno državljansko vzgojo. Ta lahko zajema tudi poučevanje o razlogih, zakaj so se države članice prostovoljno odločile za

¹ Govor o stanju v Uniji, 13. september 2017; https://ec.europa.eu/commission/state-union-2017_sl.

² Glej Razmislek o socialni razsežnosti Evrope, COM(2017) 206 final; https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-social-dimension-europe_sl.pdf.

sodelovanje in priključitev Evropski uniji. Pomanjkanje ozaveščenosti o nastanku EU, razlogih za njeno ustanovitev in njenem osnovnem delovanju spodbuja širjenje napačnih informacij in preprečuje oblikovanje utemeljenega mnenja o njenih ukrepih. Poleg tega je seznanjenost z družbeno, versko in kulturno raznolikostjo ter dediščino, tradicijami in politično realnostjo lastne države, drugih držav članic in držav drugod po svetu ključna za medsebojno spoštovanje, razumevanje in sodelovanje tako znotraj držav članic in med njimi kot s svetom.

To bo pomagalo zaščititi demokracijo na vseh ravneh, obenem pa prispevalo k razvoju občutka skupne pripadnosti na evropski ravni.

To priporočilo temelji na štirih ciljih: spodbujati skupne vrednote na vseh ravneh izobraževanja, razvijati bolj vključujoče izobraževanje, spodbujati evropsko razsežnost poučevanja brez poseganja v nacionalne pristojnosti na tem področju ter podpirati učitelje in poučevanje. Države članice in Komisijo spodbuja k izmenjavi dobrih praks in informacij ter razvoju politik tako na ravni EU kot na nacionalni ravni. Zaveze držav članic so prostovoljne in vsaka država članica se sama odloči, kako bo pristopila k njihovem izvajanju.

Da bi dosegla te cilje in podprla prizadevanja držav članic, bo Komisija sprejela ukrepe za povečanje števila virtualnih izmenjav med šolami, zlasti prek mreže eTwinning, ter spodbujanje šolske mobilnosti v okviru programa Erasmus+. Evropski strukturni in investicijski skladi lahko pomagajo podpirati usposabljanje učiteljev ali financirati infrastrukturo, ki omogoča vključujoče izobraževanje.

• **Ozadje**

To priporočilo temelji na pariški deklaraciji o spodbujanju državljanstva in skupnih vrednot svobode, strpnosti in nediskriminacije z izobraževanjem, ki je bila sprejeta na neuradnem srečanju ministrov 17. marca 2015 v Parizu. V pariški deklaraciji so ministri za izobraževanje pozvali k ukrepanju na vseh vladnih ravneh za krepitev vloge izobraževanja pri spodbujanju državljanstva in skupnih vrednot, krepitev socialne kohezije ter pomoči mladim, da postanejo odgovorni, odprti in aktivni člani naše raznolike in vključujoče družbe³. Poleg tega so določili štiri glavne cilje za sodelovanje na ravni EU:

- zagotavljanje, da otroci in mladi pridobijo socialno, državljansko in medkulturno kompetenco s spodbujanjem demokratičnih vrednot in temeljnih pravic, socialne vključenosti in nediskriminacije ter aktivnega državljanstva;
- krepitev kritičnega mišljenja in medijske pismenosti, zlasti pri uporabi interneta in družbenih medijev, da bi se uprli razdiralnemu diskurzu, polarizaciji in indoktrinaciji;
- spodbujanje izobraževanja otrok in mladih iz deprivilegiranega okolja z zagotavljanjem, da sistemi izobraževanja in usposabljanja upoštevajo njihove potrebe;
- spodbujanje medkulturnega dialoga z vsemi oblikami izobraževanja ob sodelovanju z drugimi ustreznimi politikami in zainteresiranimi stranmi.

Prav tako to priporočilo nadaljuje prizadevanja, določena v sporočilu Komisije o spodbujanju preprečevanja radikalizacije, ki vodi v nasilni ekstremizem⁴, ki je bilo sprejeto po terorističnih

³ Pariška deklaracija, 17. marec 2015; http://ec.europa.eu/education/news/20150316-paris-education_sl.

⁴ Sporočilo Komisije o spodbujanju preprečevanja radikalizacije, ki vodi v nasilni ekstremizem, COM(2016) 379 final.

napadih v Evropi. V njem je bila poudarjena pomembna vloga, ki jo ima izobraževanje s tem, da pomaga opredeliti in zaščititi mlade, pri katerih obstaja tveganje za radikalizacijo, ter ukrepati proti temeljnim razlogom zanjo.

Rimska izjava⁵ z dne 25. marca 2017 zagovarja „Unijo, kjer bodo mladi deležni najboljše izobrazbe in usposabljanja ter bodo lahko študirali in našli zaposlitev po vsej celini“, pa tudi „Unijo, ki bo ohranjala našo kulturno dediščino in spodbujala kulturno raznolikost“.

V beli knjigi o prihodnosti Evrope⁶ Komisija poudarja vlogo vrednot pri ustvarjanju skupne zgodovine, pri čemer navaja: „Žrtev preteklih generacij ne smemo nikoli pozabiti. Človeško dostojanstvo, svoboda in demokracija so težko prislužene vrednote, ki se jim ne smemo nikoli odreči. Čeprav se pomena miru dandanes ne zavedajo vsi Evropejci v enaki meri, kot so se ga zavedali naši starši ali stari starši, nas te temeljne vrednote še vedno povezujejo.“ To trditev potrjuje tudi prepričanje, da je sedemdeset let miru dokaz skupnih vrednot in medsebojnega razumevanja.

V razmisleku o izkoriščanju globalizacije⁷ je Komisija opozorila, da je „enak dostop do visokokakovostnega izobraževanja in usposabljanja [...] učinkovit način prerazporeditve bogastva v družbi. Začeti bi se moralo z visoko stopnjo osnovne izobrazbe in dostopom vseh starostnih skupin do usposabljanja ter razvoja znanj in spretnosti.“

Pred razpravo v okviru agende voditeljev o izobraževanju in kulturi, ki je potekala v Göteborgu novembra 2017, je Komisija kot prispevek k razpravi izdala sporočilo „Krepitev evropske identitete s pomočjo izobraževanja in kulture“⁸. Besedilo poudarja, da „je v skupnem interesu vseh držav članic, da se v celoti izkoristijo možnosti izobraževanja in kulture kot gonilne sile za ustvarjanje delovnih mest, socialno pravičnost, aktivno državljanstvo, pa tudi kot sredstvo za izražanje identitete Evrope v vsej njeni raznolikosti.“

- **Skladnost z veljavnimi predpisi s področja zadevne politike**

Poleg navedenih pobud skupno poročilo Sveta in Komisije za leto 2015 o izvajanju strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020)⁹ navaja: „Izobraževanje in usposabljanje imata pomembno vlogo pri zagotavljanju, da se naše skupne človeške in državljanske vrednote ohranjajo in prenašajo na prihodnje generacije, za spodbujanje svobode misli in izražanja, socialne vključenosti in spoštovanja drugih, pa tudi za preprečevanje in zatiranje vseh oblik diskriminacije.“ Poročilo določa nova prednostna področja za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju, med katerimi so „vključujoče izobraževanje, enakopravnost, pravičnost, nediskriminacija in spodbujanje državljskih kompetenc“.

Komisija je sprejela številne posebne ukrepe. Ti vključujejo oblikovanje delovne skupine ET 2020 za uveljavljanje državljanstva in skupnih vrednot, pripravo pobude „vzornikov“ s posamezniki, ki sodelujejo v dejavnostih, namenjenih spodbujanju socialne vključenosti ter preprečevanju izključenosti in radikalizacije, zbirko orodij za mladinske delavce in

⁵ http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-17-767_sl.htm.

⁶ Bela knjiga o prihodnosti Evrope – Razmisleki in scenariji za EU-27 do leta 2025, COM(2017) 2025 final.

⁷ Razmislek o izkoriščanju globalizacije, 10. maj 2017; https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-harnessing-globalisation_sl.

⁸ Sporočilo Komisije „Krepitev evropske identitete s pomočjo izobraževanja in kulture“, COM(2017) 673 final.

⁹ Skupno poročilo Sveta in Komisije za leto 2015 o izvajanju strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020) – Nove prednostne naloge za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (UL C 417, 15.12.2015).

organizacije, ki delajo z mladimi, pri katerih obstaja tveganje za marginalizacijo, evropsko nagrado za socialno vključevanje prek športa in sprostitev več kot 400 milijonov EUR letno prek programa Erasmus+, namenjenih nadnacionalnim partnerstvom za razvoj inovativnih političnih pristopov in praks na lokalni ravni, pri čemer imajo prednost socialno vključevanje, spodbujanje skupnih vrednot in medkulturno razumevanje.

V svežnju za vlaganje v mlade v Evropi¹⁰ je Komisija določila strategijo za zelo kakovostno, vključujočo in v prihodnost usmerjeno izobraževanje s posebnimi pobudami. V zvezi s tem je Komisija predlagala ukrepe, povezane z vključujočim izobraževanjem in spodbujanjem skupnih vrednot, vključno s stalnim strokovnim razvojem učiteljev, nadaljnjim razvojem evropske zbirke orodij za šole ter uporabo sredstev iz programov Erasmus+ in Obzorje 2020 za spodbujanje dobrih praks na področju vključujočega izobraževanja.

Druge pobude, povezane s tem priporočilom, so:

- priporočilo Komisije iz leta 2013 „Vlaganje v otroke: prekinimo krog prikrajšanosti“¹¹, v katerem je bila poudarjena potreba po zagotavljanju kakovostne predšolske vzgoje in izboljšanju učinka izobraževalnih sistemov na enake možnosti;
- sklepi Sveta o delovnem načrtu za področje kulture 2015–2018 iz leta 2014, ki prednostno obravnavajo sodelovanje politik EU na področju prispevka kulture k socialni vključenosti na podlagi zaveze h kulturni raznolikosti in medkulturnemu dialogu iz evropske agende za kulturo;
- sklepi Sveta o razvoju medijske pismenosti in kritičnega razmišljanja z izobraževanjem in usposabljanjem iz leta 2016, v katerih so se države članice dogovorile, da so medijska pismenost, kritično razmišljanje in digitalna kompetenca spretnosti, ki so predpogoj za aktivno udeležbo v demokratičnem življenju in spodbujanje zaposljivosti, zato bi jih morali usvojiti ljudje vseh starosti;
- sklepi Sveta iz leta 2017 o vlogi mladinskega dela v podporo mladim pri razvoju, v katerih so se države članice dogovorile, da bodo okrepile sodelovanje, medsebojno učenje in izmenjave, kar zadeva spodbujanje in razvoj življenjskih spretnosti mladih;
- prenovljeni okvir ključnih kompetenc za vseživljenjsko učenje¹² iz leta 2018, v katerem je državljanska kompetenca opredeljena kot sposobnost ravnanja kot odgovoren državljan in polne udeležbe v državljanskem in družbenem življenju na podlagi razumevanja družbenih, gospodarskih ter političnih konceptov in struktur, razvoja dogodkov v svetu ter trajnostnega razvoja. Vidnejše mesto, ki je v tem pregledu okvira ključnih kompetenc namenjeno državljanski kompetenci, priča o pomembni vlogi državljanstva, demokratičnih vrednot in človekovih pravic v današnji vse bolj povezani globalni družbi. S tem se je priznal pomen krepitve vloge posameznikov, da delujejo kot odgovorni, aktivni

¹⁰ Sporočilo Komisije „Izboljšanje in posodabljanje izobraževanja“, COM(2016) 941; sporočilo Komisije „Razvoj šol in odlično poučevanje za dober začetek v življenju“, COM(2017) 248; sporočilo Komisije o prenovljeni agendi za visoko šolstvo, COM(2017) 247.

¹¹ Priporočilo Komisije z dne 20. februarja 2013 „Vlaganje v otroke: prekinimo krog prikrajšanosti“, 2013/112/EU.

¹² [SKLIC SE DODA PO SPREJETJU]

državljeni, ki lahko prispevajo k mirni, strpni, vključujoči in varni družbi. Na ta način se medijska pismenost in medkulturne spretnosti še okrepijo;

- evropsko leto kulturne dediščine 2018, katerega namen je ozaveščati o skupni zgodovini in vrednotah ter spodbuditi ljudi k raziskovanju bogate in raznolike evropske kulturne dediščine;
- Komisijin akcijski načrt za vključevanje državljanov tretjih držav¹³ iz leta 2016, ki poudarja, da je vključevanje ključnega pomena za prihodnjo blaginjo, napredek in povezanost evropskih družb ter v skupnem interesu vseh držav članic;
- sklepi Sveta iz leta 2017, temelječi na sporočilu Komisije z dne 12. aprila 2017 „Zaščita otrok pri migracijah“, v katerih je poudarjen pomen enakega, zgodnjega dostopa do formalnega, vključujočega izobraževanja, vključno s predšolsko vzgojo in varstvom;
- sklepi Sveta o pospešitvi procesa vključevanja Romov iz leta 2016, ki vse države članice pozivajo k okrepitvi prizadevanj za spodbujanje enakega dostopa do kakovostnega in vključujočega rednega šolanja;
- sklepi Sveta o vključujoči različnosti, ki omogoča dostop do kakovostnega izobraževanja za vse, iz leta 2017, v katerih so se države članice dogovorile, da bodo sprejele ukrepe za spodbujanje demokratične in vključujoče kulture v šolah, oblikovale ukrepe, ki omogočajo zgodnje odkrivanje in preprečevanje socialne izključenosti, ter spodbujale tesnejše sodelovanje med izobraževanjem in drugimi ustreznimi področji, kot so kultura, mladina, šport, zaposlovanje, sociala, varnost in druga področja prizadevanj za socialno vključenost;
- evropska solidarnostna enota, ki mladim omogoča prostovoljsko delo ali sodelovanje pri projektih v njihovi državi ali v tujini v korist skupnostim in ljudem po vsej Evropi. Mlade povezuje ter z njihovo pomočjo gradi bolj vključujočo družbo, podpira ranljive ljudi in odgovarja na družbene izzive;
- referenčni kompetenčni okvir Sveta Evrope za demokratično kulturo iz leta 2016.

Skladnost z drugimi politikami Unije

Glavni cilj tega priporočila je spodbujati skupne vrednote, vključujoče izobraževanje in evropsko razsežnost poučevanja. To priporočilo dopolnjuje tekoče delo Komisije na področju izvajanja evropskega stebra socialnih pravic¹⁴, pri čemer podpira „pravico [vsakega državljan] do kakovostnega in vključujočega izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja, da ohrani in pridobi znanja in spretnosti, ki mu omogočajo polno udeležbo v družbi in uspešno obvladovanje prehajanja na trgu dela“.

Prav tako je to priporočilo v skladu s cilji, izraženimi v poročilu o državljanstvu EU iz leta 2017¹⁵, v katerem Komisija priznava, da je potrebno stalno prizadevanje za zagotovitev, da vsi državljani EU poznajo svoje pravice in se lahko v celoti udeležujejo evropskega demokratičnega procesa. Poleg tega poudarja, da so za ozaveščanje mladih Evropejcev, ki

¹³ Sporočilo Komisije „Akcijski načrt za vključevanje državljanov tretjih držav“, COM(2016) 377 final.

¹⁴ Sporočilo Komisije o vzpostavitvi evropskega stebra socialnih pravic, COM(2017) 250 final.

¹⁵ Poročilo Komisije „Krepitev pravic državljanov v Uniji demokratičnih sprememb – Poročilo o državljanstvu EU iz leta 2017“, COM(2017) 30 final.

dosežejo starostno mejo za pridobitev volilne pravice, in ljudi, ki pridobijo državljanstvo države članice, ter družbe kot celote o državljanstvu EU in vrednotah, povezanih z njim, potrebna skupna prizadevanja vseh zadevnih akterjev na vseh ravneh – držav članic, vključno z lokalnimi in regionalnimi organi, institucij EU in civilne družbe.

2. PRAVNA PODLAGA, SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST

• Pravna podlaga

Pobuda je skladna s členoma 165 in 166 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU). Člen 165 določa, da Unija prispeva k razvoju kakovostnega izobraževanja s spodbujanjem sodelovanja med državami članicami ter po potrebi s podpiranjem in dopolnjevanjem njihovih dejavnosti, pri čemer v celoti upošteva odgovornost držav članic za vsebino in organizacijo njihovih izobraževalnih sistemov. Člen 166 določa, da Unija izvaja politiko poklicnega usposabljanja, ki podpira in dopolnjuje dejavnost držav članic, pri čemer v celoti upošteva njihovo odgovornost za vsebino in organizacijo poklicnega usposabljanja.

Pobuda ne predlaga nobene razširitve pristojnosti EU za sprejemanje predpisov ali zavezujočih zavez držav članic. Države članice se bodo v skladu s svojimi nacionalnimi okoliščinami odločile, kako bodo izvedle priporočilo Sveta.

• Subsidiarnost (za neizključno pristojnost)

Številne države članice so uvedle različne ukrepe za podporo vključujočim izobraževalnim sistemom in spodbujanje skupnih vrednot na nacionalni ravni, vendar je potrebnega več sodelovanja na evropski ravni.

Dodana vrednost ukrepanja na ravni EU je sposobnost EU, da:

- spodbuja skupno razumevanje pomena skupnih vrednot;
- podpira prizadevanja držav članic za spodbujanje skupnih vrednot z ukrepi na nacionalni in regionalni ravni;
- financira pobude za mobilnost in partnerstvo ter druge nadnacionalne projekte;
- lajša izmenjavo znanja, strokovnih izkušenj in dobrih praks.

• Sorazmernost

Predlog krepi skupno razumevanje vrednot, vključujoče izobraževanje in evropsko razsežnost poučevanja, tako da pokaže, kako se jih lahko spodbuja z izobraževanjem. Državam članicam in Komisiji omogoča, da delijo dobre prakse in informacije ter razvijajo politike tako na ravni EU kot na nacionalni ravni. Ukrep se šteje za sorazmernega, saj so zaveze, ki jih bodo sprejele države članice, prostovoljne in se vsaka država članica sama odloči, kako se bo lotila izvajanja ukrepov za spodbujanje skupnih vrednot, vključujočega izobraževanja in evropske razsežnosti poučevanja.

• Izbira instrumenta

Priporočilo Sveta je ustrezen instrument na področju izobraževanja in usposabljanja, saj ima EU na tem področju podporno pristojnost, in instrument, ki je bil pogosto uporabljen za evropske ukrepe na področju izobraževanja in usposabljanja. Kot pravni instrument izraža zavezanost držav članic k ukrepom v besedilu in zagotavlja tehtnejšo politično podlago za sodelovanje na tem področju, hkrati pa povsem upošteva pristojnost držav članic na področju izobraževanja in usposabljanja.

3. REZULTATI NAKNADNIH OCEN, POSVETOVANJ Z ZAINTERESIRANIMI STRANMI IN OCEN UČINKA

- **Naknadne ocene/preverjanja ustreznosti obstoječe zakonodaje**

Ni relevantno.

- **Posvetovanja z zainteresiranimi stranmi**

Izvedeno je bilo spletno javno posvetovanje, ki se je začelo 19. maja 2017 in zaključilo 11. avgusta 2017. Skupno je bilo prejetih **1 124 odgovorov**, vključno z več kot 200 dokumenti o stališčih, kar priča o velikem zanimanju za pobudo. Odgovori so pokazali skoraj enoglasno strinjanje (95 %), da izobraževanje pomembno pomaga mladim pri razumevanju pomena skupnih vrednot in njihovem spoštovanju. Prav tako večina anketirancev (98 %) meni, da bi morala EU pomagati državam članicam pri tej nalogi. Rezultati posvetovanja so na voljo na spletu.

V nadaljevanju so navedene ključne ugotovitve posvetovanja:

- **večina anketirancev (62,6 %) se strinja, da izobraževanje že zdaj pomembno pomaga** mladim pri razumevanju pomena skupnih vrednot in njihovem spoštovanju, vendar velik del, skoraj **40 % anketirancev, meni, da bi se na področju izobraževanja dalo storiti še več;**
- skoraj vsi anketiranci (98 %) so se strinjali, da je treba **spodbujati vključujoče izobraževanje**, ki obravnava potrebe vseh učencev, in samo 16 % jih je ocenilo, da izobraževanje takšne pogoje že zagotavlja. Izražena je bila močna splošna podpora orodjem EU. Kot najučinkovitejša so bila ocenjena financiranje iz sredstev EU (93,3 %), podpiranje sodelovanja med šolami in univerzami za spodbujanje inovacij in posodobitve (91,6 %), učna mobilnost študentov (91,5 %) in kratkoročne izmenjave za učence in dijake v šolah (88,2 %);
- skoraj vsem anketirancem (93,2 %) se je zdelo pomembno ali zelo pomembno, da se ljudje **poučijo o EU** ter zgodovini, kulturi in vrednotah drugih držav članic, da bi povsem razumeli svojo vlogo odgovornih in aktivnih pripadnikov evropske družbe.

Poleg tega je bilo organiziranih več posvetovalnih srečanj in dogodkov.

Med srečanji, na katerih so se zbirali prispevki držav članic, so sestanek skupine na visoki ravni (visoki uradniki ministrstev za izobraževanje), ki je potekal 15. in 16. junija 2017 v Estoniji, in tri srečanja generalnih direktorjev: srečanje generalnih direktorjev za visokošolsko izobraževanje, ki je potekalo 13. in 14. marca 2016, in srečanja generalnih direktorjev za šolstvo, ki sta potekali 10. in 11. aprila 2016 na Malti ter 18. in 19. septembra 2017 v Estoniji.

Med dogodki, na katerih so se zbirali prispevki zainteresiranih strani, so konferenca Jeana Monneta, ki je potekala 15. novembra 2015¹⁶, kolokvij o medijih in demokraciji ter vlogi etičnega novinarstva in medijske pismenosti za demokratične in pluralistične družbe¹⁷, ki ga je gostil prvi podpredsednik Komisije Frans Timmermans v sodelovanju s komisarko Jourovo in komisarjem Oettingerjem, dialogi Komisije na visoki ravni z verskimi in nekonfesionalnimi organizacijami, ki so bili leta 2016 posvečeni vključevanju in evropskim

¹⁶ Več podrobnosti: http://ec.europa.eu/education/events/20151109-jean-monnet-conference_sl.

¹⁷ Sklepi: http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-50/2016-fundamental-colloquium-conclusions_40602.pdf.

vrednotam, kolokvij o uveljavljanju socialne vključenosti in temeljnih vrednot z izobraževanjem, ki ga je 26. maja 2016 gostil komisar Navracsics¹⁸, ter evropski forum o izobraževanju, usposabljanju in mladih¹⁹ in posebno srečanje s civilno družbo²⁰, ki sta se odvila med 19. in 21. oktobrom 2016. Decembra 2015 je bilo opravljeno tudi posvetovanje z organizacijami civilne družbe, ki je potekalo v okviru posebnega sodelovalnega seminarja, januarja 2016 pa s socialnimi partnerji in mladinskimi organizacijami. Priporočilo uresničuje sklepe kolokvija Komisije o temeljnih pravicah iz leta 2015, ki je bil posvečen preprečevanju in zatiranju antisemitizma in sovraštva do muslimanov, tudi z izobraževanjem²¹.

Udeleženci navedenih srečanj so izrazili močno podporo in veliko zanimanje za raziskovanje načinov, na katere lahko vključujoče izobraževanje pomaga spodbujati skupne vrednote, pa tudi vlogo Evropske unije v zvezi s tem.

Delovna skupina ET 2020 za spodbujanje državljanstva in skupnih vrednot svobode, strpnosti in nediskriminacije z izobraževanjem je na to temo organizirala več dejavnosti medsebojnega učenja. Med ključnimi sporočili s teh dejavnosti medsebojnega učenja so²²:

- izobraževanje bi moralo presegati enake možnosti ter zagotavljati vključenost najrazličnejših učencev in napredek k resnični pravičnosti v izobraževanju;
 - vrednote morajo občutiti tako učenci kot učitelji; vrednote je treba izražati, ne poučevati; v učilnicah je treba spoštovati demokratične vrednote, na primer z učenjem na podlagi projektov, šole pa morajo spodbujati aktivno sodelovanje učencev, staršev, učiteljev in širše skupnosti, t. i. „vsešolski pristop“;
 - v skupnosti bi se bilo treba bolj osredotočati na dejavnosti, ki temeljijo na vrednotah, za otroke, pri katerih obstaja tveganje za izključenost – ne le za mlade, ki zgodaj opustijo šolanje, temveč tudi za tiste, ki so začasno ali trajno izključeni iz ene ali več šol in zato marginalizirani. Izraženi so bili tudi pozivi k večji, tudi finančni podpori za pobude drugih in tretjih priložnosti, individualno poučevanje po meri posameznikov ter mentorstvo marginaliziranih in izključenih otrok.
- **Zbiranje in uporaba strokovnih mnenj**

Ta predlog temelji na vrsti poročil in študij pa tudi na strokovnem znanju, zbranim v okviru dejavnosti medsebojnega učenja in sestankov delovne skupine ET 2020 za spodbujanje državljanstva in skupnih vrednot svobode, strpnosti in nediskriminacije z izobraževanjem.

Cilj Evropske agencije za vključujoče izobraževanje oseb s posebnimi potrebami²³ je zagotavljati pravičnost in enake možnosti in pravice za vse učence, zlasti tiste, pri katerih

¹⁸ Poročilo: http://ec.europa.eu/education/sites/education/files/201605-colloquium-report-radicalisation_en.pdf.

¹⁹ Poročilo: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/flash-report-ety-forum-2016_en.pdf.

²⁰ Poročilo: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/flash-report-cso-day-2016_en.pdf.

²¹ Sklepi: http://ec.europa.eu/justice/events/colloquium-fundamental-rights-2015/files/fundamental_rights_colloquium_conclusions_sl.pdf.

²² Ključna sporočila z dejavnosti medsebojnega učenja o kritičnem mišljenju in medijski pismenosti, socialni in državljanski kompetenci, vključujočem izobraževanju in izobraževanju učiteljev so na voljo na naslovu: http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/expert-groups/citizenship-common-values_sl.

²³ Agencija je neodvisna organizacija, ki deluje kot platforma za sodelovanje ministrstev za izobraževanje držav članic EU. Njen glavni cilj je pomagati ministrstvom, da izboljšajo svoje izobraževalne politike in prakse, tako da zagotavlja informacije, temelječe na dokazih, in predlaga izvajanje izobraževalnih politik, ki temeljijo na vključevanju. Agencija se financira iz sredstev programa Erasmus+ in

obstaja tveganje za marginalizacijo in izključenost, kot so invalidni učenci in/ali učenci s posebnimi izobraževalnimi potrebami. Poleg tega prispeva k oblikovanju politik EU z različnimi poročili in publikacijami, med drugim o predšolski vzgoji in varstvu, učencih s posebnimi izobraževalnimi potrebami, ki zgodaj opustijo šolanje, in krepitvi vloge učiteljev pri spodbujanju vključujočega izobraževanja.

Naloga Agencije Evropske unije za temeljne pravice je zagotavljati neodvisne nasvete v zvezi s temeljnimi pravicami, temelječe na dokazih, ter obveščati in ozaveščati o temeljnih pravicah, da bi se zagotovilo varstvo pravic ljudi, ki živijo v EU.

Dejstva, zbrana na podlagi analitičnih poročil mreže strokovnjakov za družbeni vidik izobraževanja in usposabljanja (v nadaljevanju besedila: mreža NESET II)²⁴, kažejo, da so lahko sistemi izobraževanja in usposabljanja, ki ohranjajo visoke standarde kakovosti za vse, spodbujajo osebne, vključujoče pristope, ki vključujejo starše, podpirajo zgodnje ukrepanje in so usmerjeni v prikrajšane učence, zlasti v rednem izobraževanju, močne gonilne sile socialne vključenosti. Mreža NESET II je poleg tega poudarila, da je ustrahovanje v nasprotju s skupnimi vrednotami svobode, strpnosti in nediskriminacije, ter pripravila pregled najučinkovitejših strategij in praks za preprečevanje ustrahovanja in nasilja v šolah v EU²⁵.

Poročilo o državljanski vzgoji v šolah v Evropi (2017), ki ga je v imenu Komisije izvedla mreža Eurydice, je proučilo, kako se lahko državljanska vzgoja z inovativnimi pedagoškimi pristopi uporabi pri oblikovanju zanimivih in interaktivnih učnih okolij za razvoj znanja, spretnosti in odnosov, ki jih mladi potrebujejo, da postanejo aktivni državljani.

Tudi pregled izobraževanja in usposabljanja (2017) je poudaril potrebo, da izobraževalni sistemi postanejo bolj vključujoči, saj socialno-ekonomske razmere, v katerih živijo učenci, močno vplivajo na stopnjo izobrazbe, ki jo dosežejo.

Med ključnimi sporočili posebnih dejavnosti medsebojnega učenja delovne skupine ET 2020, ki jih je vredno omeniti v okviru tega predloga, so:

- izobraževalne institucije bi morale postati sestavni del lokalne skupnosti in pri izobraževanju mladih pomagati spodbujati tesnejše sodelovanje s civilno družbo, mladinskimi organizacijami, lokalnimi upravnimi organi in poslovnim sektorjem;
- demokratična in vključujoča izobraževalna kultura, ki raznolikost razume kot vrednoto ter vzpostavlja možnosti za dialog in razprave o spornih vprašanjih, je ključnega pomena za socialno in čustveno učenje ter pridobivanje socialne in državljanske kompetence;
- treba je podpirati učitelje in krepiti njihovo vlogo pri upravljanju raznolikosti ter razvijanju socialne in državljanske kompetence učencev,

prispevkov nacionalnih ministrstev. Vanjo so poleg 27 držav članic vključene še Islandija, Norveška in Švica.

²⁴ *Policy and Practices for Equality and Inclusion In and Through Education: Evidence and policy guidance from European research projects funded under FP6 and FP7* (2015), http://nesetweb.eu/wp-content/uploads/2015/08/AR1_2015.pdf; *Education Policies and Practices to Foster Tolerance, Respect for Diversity and Civic Responsibility in Children and Young People in the EU* (2016) c, <http://nesetweb.eu/en/library/education-policies-and-practices-to-foster-tolerance-respect-for-diversity-and-civic-responsibility-in-children-and-young-people-in-the-eu/>.

²⁵ *How to Prevent and Tackle Bullying and School Violence: Evidence and Practices for Strategies for Inclusive and Safe Schools* (2015), http://nesetweb.eu/wp-content/uploads/2015/08/AR2_2015.pdf.

in sicer z začetnim izobraževanjem učiteljev, stalnim strokovnim izpopolnjevanjem, praktičnimi orodji ter stalno podporo in usmerjanjem.

- **Ocena učinka**

Zaradi dopolnilnega pristopa predlaganih dejavnosti k pobudam držav članic, njihove prostovoljne narave in obsega pričakovanih učinkov ocena učinka ni bila potrebna in zato ni bila izvedena. Pripravljeni predlog temelji na prejšnjih študijah, posvetovanjih z državami članicami in javnem posvetovanju.

- **Ustreznost in poenostavitev ureditve**

Ni relevantno.

- **Temeljne pravice**

Namen tega priporočila je podpirati prizadevanja držav članic za spodbujanje temeljnih pravic.

4. PRORAČUNSKÉ POSLEDICE

Ta pobuda ne zahteva dodatnih sredstev iz proračuna EU.

Uporaba programov financiranja EU, kot so Erasmus+, Ustvarjalna Evropa in Evropa za državljane, za pomoč pri financiranju učne mobilnosti posameznikov, virtualnih izmenjav, projektov sodelovanja in prostovoljskih aktivnosti, ki služijo spodbujanju skupnih vrednot, vključevanja in razumevanja Evrope, se bo spodbujala, kadar bo to ustrezno ter v skladu z njihovo pravno podlago in finančno zmogljivostjo.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Načrti za izvedbo ter ureditev spremljanja, ocenjevanja in poročanja**

To priporočilo se bo izvajalo z neprekinjenim sodelovanjem v okviru strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020) in katerega koli okvira, ki je njegov naslednik. Ukrepi, sprejeti na podlagi tega priporočila, se bodo redno pregledovali s temi okviri, vključno s pregledom izobraževanja in usposabljanja.

- **Obrazložitevni dokumenti (za direktive)**

Ni relevantno.

- **Natančnejša pojasnitev posameznih določb predloga**

Predlog ob upoštevanju velike raznolikosti izobraževalnih sistemov in spoštovanju načela subsidiarnosti opredeljuje vrsto priporočil za usmerjanje držav članic pri oblikovanju najučinkovitejših ukrepov za spodbujanje skupnih vrednot, zagotavljanje vključujočega izobraževanja in vključevanje evropske razsežnosti v poučevanje v skladu z njihovimi posebnimi razmerami.

V zvezi s **spodbujanjem skupnih vrednot** predlog priporoča, da države članice:

- spodbujajo nudenje namenske državljanske in etične vzgoje;
- krepijo kritično mišljenje in medijsko pismenost;
- spodbujajo aktivno udeležbo učencev, staršev in učiteljev pri upravljanju šol in mladih v njihovih lokalnih skupnostih;
- spodbujajo dobre prakse, kot so tiste, določene v kompetenčnem okviru Sveta Evrope za demokratično kulturo.

V zvezi z **vključujočim izobraževanjem** za vse učence predlog priporoča:

- vključevanje vseh otrok v izobraževanje že od najzgodnejših let, pri čemer se podpirajo učenci s posebnimi izobraževalnimi potrebami; zagotavljanje prilagodljivosti pri prehodih med različnimi ravni izobraževanja; zagotavljanje zadostnega izobraževalnega svetovanja in karijerne orientacije;
- izkoriščanje strokovnega znanja in podpore Evropske agencije za vključujoče izobraževanje oseb s posebnimi potrebami.

V zvezi z **evropsko razsežnostjo poučevanja** predlog priporoča:

- pomoč pri učenju o EU in njenih državah članicah ter spodbujanje sodelovanja v pobudah mobilnosti in eTwinninga ter pri projektih na terenu.

Za dosego zgoraj navedenega predlog priporoča, da se učiteljem zagotovi podpora z zadostnim začetnim in stalnim usposabljanjem na področju državljske vzgoje in vključujočih pedagoških pristopov ter olajša sodelovanje v izmenjavah in učnih programih.

Besedilo predlaga posebne izvedbene ukrepe, ki bi pomagali organom držav članic, da dosežejo te cilje.

Poleg tega predlog pozdravlja namero Komisije glede spodbujanja držav članic pri doseganju zgoraj navedenih priporočil, vključno s financiranjem učne mobilnosti, medsebojnih izmenjav, projektov sodelovanja, prostovoljstva in mladinskega dela, medsebojnim učenjem in izmenjavo dobrih praks v okviru ET 2020 ter pripravo zbirke podatkov za reforme politik.

Predlog

PRIPOROČILO SVETA

o spodbujanju skupnih vrednot, vključujočega izobraževanja in evropske razsežnosti poučevanja

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti členov 165 in 166 Pogodbe,
ob upoštevanju predloga Evropske komisije,
ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Člen 2 Pogodbe o Evropski uniji določa, da „Unija temelji na vrednotah spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanja človekovih pravic, vključno s pravicami pripadnikov manjšin. Te vrednote so skupne vsem državam članicam v družbi, ki jo označujejo pluralizem, nediskriminacija, strpnost, pravičnost, solidarnost ter enakost žensk in moških.“
- (2) Po zgledu teh vrednot je Unija uspela združiti države, skupnosti in narode v edinstven politični projekt, ki je omogočil najdaljše obdobje miru v evropski zgodovini ter posledično zagotovil družbeno stabilnost in gospodarsko blaginjo. Sprejetje vrednot, določenih v Pogodbi, s strani držav članic ustvarja skupno izhodišče, ki tvori posebno značilnost evropskega načina življenja in identitete ter Uniji zagotavlja mesto na svetovnem prizorišču.
- (3) Unija in njene države članice se soočajo z vrsto izzivov, vključno s populizmom, ksenofobijo, razdiralnim nacionalizmom, diskriminacijo, širjenjem lažnih novic in napačnih informacij ter radikalizacijo. Ti pojavi bi lahko resno ogrozili temelje naših demokracij, omajali zaupanje v vladavino prava in demokratične institucije ter zmanjšali občutek skupne pripadnosti evropski družbi.
- (4) Pomanjkanje ozaveščenosti o okoliščinah nastanka Unije, razlogih za njeno ustanovitev in njenem osnovnem delovanju spodbuja širjenje napačnih informacij in preprečuje oblikovanje utemeljenega mnenja o njenih ukrepih. Seznanjenost z raznolikostjo Unije in njenih držav članic je temelj medsebojnega spoštovanja, razumevanja in sodelovanja tako znotraj držav članic kot med njimi.
- (5) Izobraževanje na vseh ravneh in od najzgodnejših let ima osrednjo vlogo pri spodbujanju in poučevanju skupnih vrednot. Pomaga zagotavljati socialno vključenost, tako da vsakemu otroku zagotavlja enake možnosti za uspeh. Zagotavlja jim priložnosti, da postanejo aktivni in kritično ozaveščeni državljani, ter povečuje razumevanje evropske identitete.
- (6) Na srečanju v okviru agende voditeljev novembra 2017 v Göteborgu so evropski voditelji razpravljali o pomenu izobraževanja in kulture za prihodnost Evrope. Komisija je kot prispevek k razpravi v sporočilu „Krepitev evropske identitete s

pomočjo izobraževanja in kulture²⁶ predstavila svojo vizijo evropskega izobraževalnega prostora in predlagala številne pobude. Sporočilo navaja, da „krepitev evropske identitete ostaja bistvenega pomena, ki jo na najboljši način lahko dosežemo s pomočjo izobraževanja in kulture“.

- (7) Eden od ciljev okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju ET 2020²⁷, in sicer spodbujanje pravičnosti, socialne kohezije in aktivnega državljanstva, je bil določen na podlagi prepričanja, da bi morale izobraževanje spodbujati medkulturno kompetenco, demokratične vrednote in spoštovanje temeljnih pravic, preprečevati vse vrste diskriminacije in rasizma ter usposabljati mlade za pozitivne odnose z vrstniki iz različnih okolij.
- (8) V pariški deklaraciji²⁸, ki so jo 17. marca 2015 sprejeli evropski ministri za izobraževanje, so se države članice zavezale k spodbujanju skupnih vrednot, izboljšanju kritičnega mišljenja in medijske pismenosti, vključujočemu izobraževanju in medkulturnemu dialogu. Odgovori, prejeti v okviru vseevropskega javnega posvetovanja²⁹, jasno kažejo, da bi bilo treba spodbujati vključujoče izobraževanje. Samo 16 % anketirancev je izrazilo mnenje, da izobraževanje ta cilj že dosega; 95 % jih je menilo, da bi morale izobraževanje mladim pomagati pri razumevanju skupnih vrednot, 98 % pa, da bi morala Unija državam članicam pomagati pri izvajanju te naloge.
- (9) Raziskava o državljski vzgoji v šolah v Evropi³⁰, ki jo je leta 2017 izvedla mreža Eurydice, kaže, da je državljanska vzgoja trenutno v središču pozornosti v številnih evropskih državah. Vendar skoraj pol držav še vedno nima razvitih politik o vključevanju državljanske vzgoje v začetno izobraževanje učiteljev. Zato bi bilo treba spodbujati učitelje in z ukrepi okrepiti njihovo vlogo pri vzpostavljanju kulture odprtega izobraževanja in soočanju z raznolikimi učnimi skupinami, da bi poučevali državljansko kompetenco, prenašali evropsko skupno dediščino, ozaveščali o skupnih vrednotah ter bili učencem za zgled.
- (10) Radikalizacija, ki vodi v nasilni ekstremizem, je še vedno pereč problem v več državah članicah. Spodbujanje skupnih vrednot kot podlage za socialno kohezijo in integracijo, tudi z izobraževalnimi politikami, je polnopraven del rešitve. Da bi podprla prizadevanja držav članic, je Evropska komisija julija 2017 ustanovila strokovno skupino na visoki ravni za vprašanja radikalizacije³¹, ki naj bi opredelila podporne ukrepe, tudi na področju izobraževanja.
- (11) Najnovejši rezultati raziskave PISA³² in pregleda izobraževanja in usposabljanja za leto 2017³³ poudarjajo povezavo med neenakostjo v izobraževanju in socialno-ekonomskimi razmerami učencev. Podatki, zbrani v okviru raziskave PISA, kažejo, da

²⁶ [http://eur-lex.europa.eu/legal-](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0673&qid=1513673348487&from=EN)

[content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0673&qid=1513673348487&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0673&qid=1513673348487&from=EN).

²⁷ Skupno poročilo Sveta in Komisije za leto 2015 o izvajanju strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020) – Nove prednostne naloge za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (UL C 417, 15.12.2015).

²⁸ http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/news/2015/documents/citizenship-education-declaration_en.pdf.

²⁹ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/results-citizenship-consultation_en.pdf.

³⁰ https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/images/6/68/215_EN_Citizenship_2017_N.pdf.

³¹ Sklep Komisije z dne 27. julija 2017 o ustanovitvi strokovne skupine Komisije na visoki ravni za vprašanja radikalizacije (UL C 252, 3.8.2017, str. 3).

³² <https://www.oecd.org/pisa/pisa-2015-results-in-focus.pdf>.

³³ http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/et-monitor_sl.

pri učencih iz revnejših gospodinjstev obstaja trikrat večja možnost za doseganje slabših rezultatov kot pri njihovih premožnejših vrstnikih, prav tako pa je pri učencih iz migrantskih družin možnost doseganja podpovprečnih rezultatov dvakrat večja kot pri drugih učencih. Za preprečevanje marginalizacije mladih so ključnega pomena vključujoči in pravični izobraževalni sistemi, ki spodbujajo povezano družbo, polagajo temelje aktivnega državljanstva in povečujejo zaposljivost.

- (12) Raziskava Eurobarometer izpostavlja izjemno slabo poznavanje Unije. V anketi iz leta 2014 je 44 % vprašanih ocenilo, da je njihovo razumevanje delovanja Unije omejeno³⁴, v raziskavi iz leta 2011 pa je večina izrazila prepričanje, da niso dobro obveščeni o Evropski uniji³⁵. Ista raziskava je razkrila, da tretjina ljudi ne pozna točnega števila držav članic Unije³⁶. Najnovejša raziskava Eurobarometer³⁷ izpostavlja, da 35 % anketirancev meni, da so za prihodnost Evrope najkoristnejši primerljivi standardi izobraževanja.
- (13) Glede na zgoraj navedeno je ključno, da države članice okrepijo svoja prizadevanja za nadaljnje izvajanje vseh ciljev pariške deklaracije iz leta 2015. Zlasti je pomembno še naprej spodbujati skupne vrednote kot podlago za kohezijo in vključevanje, spodbujati vzpostavitev sodelovalnih učnih okolij na vseh ravneh izobraževanja, izboljšati usposabljanje učiteljev o državljanstvu in raznolikosti ter okrepiti medijsko pismenost in kritično mišljenje pri vseh učencih.
- (14) Zagotavljanje enakega dostopa do kakovostnega vključujočega izobraževanja za vse učence, tudi tiste iz migrantskih družin ali socialno-ekonomsko prikrajšanih okolij ter tiste s posebnimi potrebami, je nujno za vzpostavitev bolj povezane družbe. Pri tem bi lahko države članice izkoriščale obstoječe instrumente Unije, kot so evropski strukturni in investicijski skladi, programi Erasmus+, Ustvarjalna Evropa, Evropa za državljane in Obzorje 2020, program za pravice, enakost in državljanstvo ter evropska solidarnostna enota, pa tudi smernice in strokovno znanje Evropske agencije za vključujoče izobraževanje oseb s posebnimi potrebami.
- (15) Program Erasmus+ kaže, da so mobilnost in čezmejni stiki najučinkovitejši način za izkušanje evropske identitete. Ključno je, da imajo vse kategorije učencev enake možnosti za izkoriščanje priložnosti, ki jih ponuja ta program, zlasti s šolskimi izmenjavami med državami članicami. Virtualna mobilnost, zlasti prek mreže eTwinning, je odlično orodje za zagotavljanje neposrednega stika med učenci in se bo v prihodnjih letih uporabljala še bolj množično ter skupaj s fizično mobilnostjo.
- (16) Pri uvajanju evropske razsežnosti poučevanja bi bilo treba stremeti k temu, da se učencem pomaga izkusiti evropsko identiteto v vsej njeni raznolikosti ter okrepiti občutek pripadnosti Evropi, tako da bi ta dopolnil njihovo lokalno, regionalno in

³⁴ Standardni Eurobarometer 81, pomlad 2014, str. 117, http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/eb/eb81/eb81_publ_en.pdf.

³⁵ Standardni Eurobarometer 75, pomlad 2011, str. 48, http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/eb/eb75/eb75_publ_en.pdf.

³⁶ Standardni Eurobarometer 75, pomlad 2011, str. 50, http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/eb/eb75/eb75_publ_en.pdf.

³⁷ Posebni Eurobarometer 467, jesen 2017, str. 6: večina vprašanih (52 %) meni, da bi bili primerljivi življenjski standardi najkoristnejši za prihodnost Evrope, poleg tega pa več kot tretjina (35 %) omenja primerljive standarde izobraževanja; <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPECIAL/surveyKy/2179>.

nacionalno identiteto in tradicije. Prav tako je evropska razsežnost poučevanja pomembna, ker spodbuja boljše razumevanje Unije in njenih držav članic.

- (17) To priporočilo v celoti spoštuje načeli subsidiarnosti in sorazmernosti. Vsebina tega priporočila ne posega v obstoječe nacionalne pobude na teh področjih, zlasti na področju državljanske vzgoje –

SPREJEL NASLEDNJE PRIPOROČILO:

Države članice bi morale:

Spodbujanje skupnih vrednot

1. spodbujati širjenje skupnih vrednot iz člena 2 Pogodbe o Evropski uniji od najzgodnejših let in na vseh ravneh izobraževanja, da se okrepita socialna kohezija in občutek skupne pripadnosti tako na lokalni, regionalni in nacionalni ravni kot na ravni Unije;
2. še naprej izvajati zaveze iz pariške deklaracije, zlasti s:
 - (a) spodbujanjem državljanske in etične vzgoje ter odprtega okolja v razredih za krepitev strpnih in demokratičnih odnosov;
 - (b) krepitvijo kritičnega mišljenja in medijske pismenosti, zlasti pri uporabi interneta in družbenih medijev, za dvig ozaveščenosti o tveganjih, povezanih z zanesljivostjo virov informacij, ter pomoč pri razvoju sposobnosti preudarnega presojanja;
 - (c) razvojem struktur, ki spodbujajo aktivno udeležbo učiteljev, staršev, učencev in širše skupnosti pri upravljanju šole ter
 - (d) podporo priložnostim za demokratično sodelovanje mladih in njihovo aktivno in odgovorno vključenost v skupnost;
3. učinkovito uporabljati obstoječa orodja za spodbujanje državljanske vzgoje, zlasti kompetenčni okvir Sveta Evrope za demokratično kulturo³⁸.

Nudenje vključujočega izobraževanja

4. spodbujati vključujoče izobraževanje za vse učence, zlasti z:
 - (a) vključevanjem vseh učencev v kakovostno izobraževanje že od najzgodnejših let;
 - (b) zagotavljanjem potrebne podpore učencem, dijakom in študentom glede na njihove potrebe, vključno z učenci iz socialno-ekonomsko prikrajšanih okolij, učenci iz migrantskih družin, učenci s posebnimi izobraževalnimi potrebami ter najbolj nadarjenimi učenci;
 - (c) lajšanjem prehoda med različnimi ravnmi izobraževanja in omogočanjem nudenja ustreznega izobraževalnega svetovanja in karijerne orientacije;
5. učinkovito izkoriščati Evropsko agencijo za vključujoče izobraževanje oseb s posebnimi potrebami³⁹ pri izvajanju in spremljanju uspešnih vključujočih pristopov v svojih izobraževalnih sistemih.

Spodbujanje evropske razsežnosti poučevanja

6. spodbujati evropsko razsežnost poučevanja s spodbujanjem:
 - (a) razumevanja evropskega okvira in skupne dediščine ter ozaveščenosti o raznolikosti držav članic Unije;

³⁸ Kompetence za demokratično kulturo – Živeti skupaj kot enakovredni posamezniki v večkulturnih demokratičnih družbah (2016); <https://www.coe.int/en/web/education/competences-for-democratic-culture>.

³⁹ Kot je določeno v členu 10 Uredbe (EU) št. 1288/2013 o uvedbi programa Erasmus+, program Unije za izobraževanje, usposabljanje, mladino in šport.

- (b) razumevanja razlogov za nastanek Unije in njenega delovanja;
- (c) sodelovanja učencev in učiteljev v mreži eTwinning in čezmejni mobilnosti, zlasti v šolah;
- (d) projektov na terenu za povečanje ozaveščenosti o Evropski uniji v izobraževalnih centrih, zlasti z neposredno interakcijo z mladimi.

Podpora učiteljem in poučevanju

7. omogočiti učiteljem, vodstvenim delavcem šol in akademskemu osebju, da spodbujajo skupne vrednote in nudijo vključujoče izobraževanje, z:
 - (a) ukrepi, ki učiteljem, vodstvenim delavcem šol in akademskemu osebju pomagajo širiti skupne vrednote in spodbujati aktivno državljanstvo, obenem pa prenašati občutek pripadnosti in zadovoljevati raznolike potrebe učencev, ter
 - (b) spodbujanjem izmenjav, programov medsebojnega učenja, usmerjanja in mentorstva za učitelje in akademsko osebje.

Izvedbeni ukrepi

8. pregledati in po potrebi spremeniti obstoječe politike in prakse na področju izobraževanja, usposabljanja in neformalnega učenja, da bi se upoštevala ta priporočila;
9. opredeliti vrzeli in okrepiti sodelovanje javnosti ter javna posvetovanja in zbiranja podatkov, da bi se izboljšalo z dokazi podprto oblikovanje politik o družbeni in državljanski razsežnosti izobraževanja in usposabljanja;
10. z medsebojnim učenjem in izmenjavo dobrih praks še naprej sodelovati v okvirih strateškega sodelovanja EU na področju izobraževanja in usposabljanja, mladine, športa in kulture, da bi se spodbujale skupne vrednote;
11. učinkovito izkoriščati instrumente financiranja EU, zlasti evropske strukturne in investicijske sklade, programe Erasmus+, Ustvarjalna Evropa, Evropa za državljane in Obzorje 2020 ter program za pravice, enakost in državljanstvo, da bi se izvedla ta priporočila.

IN POZDRAVLJA NAMERO KOMISIJE, DA:

12. podpira države članice pri izvajanju določb tega priporočila z orodji in instrumenti financiranja, ki so na voljo, zlasti s šolsko mobilnostjo in mrežo eTwinning;
13. podpira reforme nacionalnih in regionalnih politik in izboljšavo praks z okvirom za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju ET 2020 in katerim koli okvirom, ki je njegov naslednik;
14. razvija in redno pregleduje praktična referenčna orodja in smernice za oblikovalce politik in strokovne delavce ter podpira raziskave in sodelovanje zainteresiranih strani, da bi se zapolnile vrzeli v znanju;
15. ocenjuje in vrednoti ukrepe, sprejete na podlagi tega priporočila, zlasti z okvirom ET 2020, vključno s pregledom izobraževanja in usposabljanja.

V Bruslju,

*Za Svet
Predsednik*